Kőszeg 1910. november hó 6.-án.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi és közgazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár:
Egész évre 8 korona, félévre 4 korona negyedévre 2 korona, egyes szám ára 20 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.
Hirdetés nagyság szerint.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Előfizetési pénzek és reklamáciok Rónai Frigyes kiadó címére küldendők.

XXX. évfolyam. | Felelős szerkesztő: JAMBRITS LAJOS. | 45. szám.

Iparosaink szervezetlensége.

(G.) A nép milliói szenvednek az anyagi gondok terhe alatt. Kiszipolyozzák, kizsákmányolják munkaerejöket, s oly silányan fizetik őket, hogy örökös nyomoruságban sinylődnck.

A szinte elviselhetetlenné vált nyomás ellen természetszerüen védekezniök kell. A munkások összeállanak, véd- és dacszövetséget kötnek s igy néha-néha sikerül nekik, hogy sorsukon valamicskét lenditsenek. A tőke emberei is rég felismerték a szervezkedésben rejlő nagy erőt, melyet szenvedőlegesen ők is nem ritkán éreznek. Következésképpen ők is szervezkednek. De szervezkednek a szellemi munkások is, hiszen mostanában is lejátszódik előttünk egy ily mozgalom, melyet a középiskolai tanárok helyzetök javitása érdekében inditanak.

Csak a kisiparosok kilenc tizedrésze áll védtelenül a nagy életharc közepette. A kisiparosok még nem ocsudtak fel abból a lethargiából, amelybe a sors csapása altatta őket. Nem ismerik föl helyzetök reménytelenségét, melyre főleg szervezetlenségök kárhoztatja őket. Már az igaz, hogy bajaikat szervezkedéssel se orvosolhatnák gyökeresen, de legalább annyira javitanának rajtuk, hogy helyzetök türhetőbbé válnék.

Előbbi években csak oly iparosnál vásároltak vagy rendeltek, kihez a vevőnek, a rendelőnek bizalma volt, akiről tudták, hogy tisztességesen kiszolgál. Másrészt minden tisztességes iparos méltóságán alulinak találta, hogy iparostársától olcsóbb kinálással elcsalja a vevőket. Mindenki akar élni. Sem többet kérni, sem pedig a készitményeket elkótyavetyélni, ez volt előbb, s ennek kellene ma is lennie minden tisztességes kézmüves alapelvének.

Sajnos, a viszonyok megváltoztak. Ma már futkosnak a vevők és rendelők után és oly árakon szállitanak a kisiparosok, melyek mellet, lehetetlen, hogy megtalálja számláját, s ezért, ha nem akar tönkremenni, a veszendőbe menő keresetet más munkánál kell pótolnia. Ez kétségtelenül tisztességtelen verseny, mely ellen egész erélyességgel sikra kell szállani.

Ily tisztességtelen üzletvezetés alatt a nagyobb üzletek és gyári vállalatok is szenvednek. A nagy üzemek tehát egyezségeket kötnek, kartelre lépnek, vagy trösztöket alakitanak, ami mellett nagyon jól járnak. A kis kézmüvesek, akik még ez egyezségek következtében drágábban kénytelenek vásárolni a nyers anyagot, ennek daczára is nyomják az árakat, s ezáltal nemcsak maguknak ártanak, de rossz hirbe keverik iparukat is.

Ennek pedig abban rejlik az oka, hogy a legtöbb iparos nem tud számolni. Ha a számitásaiknál csak a munkaidőt vagy csekély hasznot vesznek figyelembe, hogy megélhessenek, miből akarják fedezni adójukat és a ma bizonyára nem jelentéktelen üzleti költségeket, honnan akarják szerezni a szükséges pénzt uj szerszámokra, melyeket nélkülözni nem lehet? Innen ered, hogy kötelezettségeiknek eleget nem tehetnek és csakhamar tönkremennek.

Ha a nagyiparosok egyezmények által külcsönösen megvédik egymást, miért ne volna ez lehetséges kisebb vállalatoknál és a kisiparnál? Ehhez a törvényes alapon nyugvó szövetkezetek is alkalmat szolgáltatnak.

A szervezkedést indokolttá teszik más kereseti osztályok tömörülése is, a munkások, tisztviselők, gazdászok szervezkedése és a nagyipar és a nagytőke kartelljei és trösztjei. Ezeknek a szervezkedéseknek is csak az a czéljük, hogy a munka megfelelő diját lehessen velök elérni.

Ami megfelel minden más kereseti osztálynak, miért nem lehetne az jó a kisiparosoknak is? Teljesen közömbös, hogy adandó alkalommal kisebb vagy nagyobb iparoskörök lépnek egyezségre, hogy az ármeghatározás a szaktársak egy kisebb csoportjából vagy azoknak egyesületéből indul ki.

A legelemibb és nélkülözhetetlen követelménye azonban az ily ármegállapodásoknak, hogy azok tulzottak ne legyenek. Az áraknak helyre kell állitaniok a helyes viszonyt a munka és dijazása közt és nem szabad e viszony határait tullépnie.

Az ilyen méltányos megállapodások, melyek nem irányulnak a vevő közönség megzsarolására, sokat javithatnak a tönk szélére jutott kisipar szánalomraméltó helyzetén.

Városi közgyülés.

A csütörtöki közgyülés gyors és rendes lefolyásu volt. A tárgysorozaton levő tárgyakhoz adott tanácsi javaslatok egyhanguan mentek keresztül. A Kőszegfalván épitendő uj iskola körül voltak felszólalások. Az iskola helyéül szolgáló telket ugyanis, a kőszegfalvi telektulajdonosok igen drágán, ölenkint 3 koronáért akarják eladni a városnak. Freyler Lajos és Szova Ferenc szólaltak fel az ügyhöz. Az előbbi kisajátitást ajánl, az utóbbi pedig esetleg más alkalmas helyet az iskolának. Szóval csak elvben mondta ki a képviselőtestület az uj iskola felépitését, lesz alkalma még a városnak esetleg más alkalmas helyet keresni, vagy a kőszegfalvi telektulajdonosoknak engedni.

Tárca.

A kuruzslásról.

(Dr.) II-ik József császárról, a kalapos királyról, regéli a krónika, hogy egyszer udvari bolondjával (ki czimével ellentétben rendkivül okos és szellemes férfiu vala) affelett évődött, hogy minő foglálkozásbéli ember lett volna azidőtájt legtöbb Bécs városában?

Minthogy pedig akkoriban a statisztikai hivatalnak intézményét hiréből sem ismerték, sem Bécs városában sem egyebütt, aki pontos számadataival kétségbevonhatatlanul döntő bizonyitékot szolgáltatott volna, hát a bizonyitás akár erre, akár arra, nem kis nehézségekbe ütközött.

— Már pedig akármit mondjon Felséged, — állitja nagy hévvel a bolond, — nekem van igazam, mikor azt mondom, hogy orvos van legtöbb Bécs városában.

— No jó, — felele a császár. Én nem vitatkozom veled tovább. Es ha ezt az állitásodat kézzelfoghatóan be nem bizonyitod, ugy — elvem ellenére — olyan huszonötöt méretek rád, hogy a halálod napjáig megemlegeted!

— Allok elébe! Felséged személyesen fog meggyőződést szerezni állitásom valódiságáról. Kegyeskedjék a legközelebbi nyilvános kihallgatáson akárminő betegséget — mondjuk füllszaggatást — szimulálni, tartson egy zsebkendőt fülére, fintorgassa az arcát, mintha óriási fájdalmakat kellene kiállani — a többit azután majd meg fogja látni.

József császár, ki az efélé tréfáknak nagy barátja volt, szót fogadott a bolondnak. Az audiencia napján az első jelentkező — a főudvarmester — alighogy befejezte jelentését, résztvevő arccal kérdi a császárt:

— Szenvedni méltóztatik Felség?

— Ah rettenetesen! Iszonyu fülszaggatásaim vannak.

— Ha szabadna istálnom, nekem csak nemrégiben hasonló kellemetlenségeim voltak de 15 csepp meleg táblaolaj ugy kivette füleimből mintha ott sem lett volna.

Jön a kancellár. Szakasztott mint a főudvarmester. Csakhogy ez meg piócákat rekommendált.

Több mint ötven egyén járult az audiencia folyamán a császár elé és valamennyi tudott egy „biztosan ható“ csudaszert, melyet — tekintve a császár népszerüségét — egész bátran ajánlott is neki. Természetesen a császár kénytelen volt kapitulálni és elismerni, hogy a bolondnak volt igaza.

Ez a história II-ik József császár idejében, tehát majdnem 120 évvel ezelőtt történt volna. Azt mondhatnánk, hogy tekintve az orvosi tudománynak akkori kezdetleges fokát, nem is igen csudálkozhatunk azon. Ámde sokkal különösebb az és ez már méltán felkeltheti érdeklődésünket, hogy e tekintetben ma sem sokkal különben az állapotok, mint József császár idejében. A ki nem hiszi el, tegyen ugy, mint József császár Százat teszek egy ellen hogy tiz ember közül alig akad három, ki a fülorvost emlegetné, ellenben a többi ajánlgatni fog „biztasan“ és „alaposan ható szereket, melyekről ő már hallott, vagy melyeket már próbált, anélkül, hogy meggondolná, hogy ezen ajánlásával — megengedem akaratán kivül — a legsulyosabb és esetleg következményeiben kiszámithatatlan kárt tehet felebarátja épségében, egészségében.

A legtöbb ember persze lépre megy és szót fogad. Igazán különös és megfoghatatlan, hogy éppen egészségével, testi épségével szemben jár el a legtöbb ember ilyen könnyelmüen. Pedig lépten-nyomon hangoztatja: „az egészség az embernek legdrágább kincse“, egyre fohászkodik, ha valamibe kezd, ha valamit tervez: csak a jó isten egészséget adjon hozzá stb., stb. Ha azután valami baja esik a legritkabb esetben fordul azonnal az orvoshoz. Előbb pepecsel önmagával, ha azután tudománya fogytán van, akkor jön a feleség, vagy a gazdaasszony orvosi tudománya, végül a cselédé, ki a szomszéd „grajzler“, hentes, mészáros vagy gyümölcsárus boltjából, hol a gazda baját elmesélte, hozza a csalhatatlan panaceákat és csak ha ezek cserben hagynak, vagy a baj sulyosabbá lesz, várakozás ellenére makacskodik, csak akkor jön az orvos.

Sokszor gondolkoztam azon, hogy miért is félnek annyira, sokszor még aránylag felvilágosodottabb emberek is, az orvostól? Pénzbeli okokból? Alig hiszem. Ma már — fájdalom — senki sem, vagy legalább is igen kevesen csinálnak lelkiismereti kérdést abból, ha az orvosnak adósai maradnak — soha meg nem adom célzattal. Aztán meg a legtöbb ember betegsegélyző egyletbe, vagy pénztárba van beiratkozva, hol ingyen orvost és patikát kap. Itt van a sok klinika, kórház, ambulatórium. Mindenütt van kerületi orvos, szegények orvosa stb. Sőt igazolt szegénység esetén, még ingyen gyógyszerrel is ellátják — és mégis, amennyire csak lehet, kerüli az orvost!

A közgyülés részletes lefolyását itt adjuk:

Muller Ede ácsmester és Klingsbögl Ede káplán a város kötelékébe való felvételüknek kilátásba helyezését kérték arra az esetre, ha magyar állampolgárságot szereznek. A város képviselőtestülete a felvételt honositás esetére kilátásba helyezte.

Elhatározta elvben a képviselőtestület, hogy Kőszegfalván uj iskolát épit, mert a jelenlegi már nem felel meg. Az uj iskola a falu közepén lévő tóeska mellett épülne fel. Természetes, hogy a tóeska betömetnék. A telektulajdonosok azonban borsos árt kérnek. Ölenként 3 koronát. Ezt az árt a képviselőtestület drágának találta, s azért nem lehetetlen, hogy más helyen épül fel az uj iskola. A jelenlegi iskolát a város eladja, s a befolyó vételárt az uj iskolára forditja. A költségvetés és tervek beszerzésére a polgármestert felhatalmazza a közgyülés és kijelenti, hogy az ág. h. ev. egyházközségnek, ha uj iskolát lesz kénytelen épiteni, az aránylagos segélyt megadja. Az ügyet különben, mivel ingatlan vételéről, illetve eladásáról van szó, 30 nap közbevetésével, a december hó 5-én tartandó közgyülés napirendjére tüzték ki.

A város az erdőket állami kezelésbe fogja adni. Addig is mig a végleges átvétel megtörténik, az ideiglenes kezelés ideje alatt, a szakszerü kezelést melyet eddig Vlaszaty hercegi erdőmester látott el, a szombathelyi erdőgondnokság elvállalja, ha a város az erdőgondnokság tisztviselőinek a rangszerinti napi és fuvardijat megadja, illetve megtériti. A képviselőtestület elhatározta, hogy megadja a napi és fuvardijat.

Schatzl János és társai kőszegfalvi lakósok a várostól egy szántót akarnak megvenni, mely szántó a földjük végében van hosszában, ugy hogy a saját földjükre rámenni csak a városi szántón tudnak, melyet most bérbe birnak. Négyszögölenkint 80 fillért igérnek be, mi az ingatlan forgalmi értékének megfelel s azért a képviselőtestület a végleges tárgyalást, 30 nap közbevetésével, a december hó 5-én megtartandó közgyülés napirendjére tüzte ki.

A csalit eladást engedélyezték. A lovas és ökör szekér csalit ára 2 kor. 40 fill., a tehén szekér csalit ára 2 kor. Az idegenek kétszeres árt fizetnek.

Leszállitotta a képviselőtestület a büdöskuti vágásban maradt bükkdorong fa árát 11 koronáról 8 koronára.

Tudomásul szolgált, hogy a vármegye törvényhatósága jóváhagyta a kaszárnya épitésre létrejött szerződést, a járdaburkolatra nézve módositott szabályrendeletet, az államsegély felosztására vonatkozólag hozott városi határozatot, a burkolatra nézve kötött szerződést és végül a r. kath. tanitók fizetés rendezése tárgyában hozott 1907. évi határozatot, mely szerint tanitóink nem az állami tanitóknak járó fizetést kapják, hanem a községi és felekezeti iskolai tanitók részére törvényben megállapitott fizetést.

Felemelték az egyik Mecséry ösztöndijat 140 koronáról 200 koronára, mert a kamatokból fedezhető a felemelt ösztöndij.

Módositották a pénztárkezelési szabályrendeleletet, mire az Angyal féle sikkasztás adott okot. Jövőben folyószámlára a számvevő és polgármester aláirására lehet csak pénzt felvenni. Eddig a pénztáros és ellenőr irták alá a nyugtát.

Ezzel a napirend teljesen ki volt meritve, s a közgyülés négy óra felé véget ért.

Városi ügyek.

2404/910. **Hirdetmény.**

A város területén tartózkodó 1888, 1889, 1890 évben született, esetleg a korábbi években született, de hadkötelezettségüknek még ezideig eleget nem tett állitáskötelesek felhivatnak, hogy illetőségüket igazoló bizonyitványnyal, munka vagy cselédkönyvvel hadkötelezettségük végett f. é november 1-től 30-ig a rendőrkapitányi hivatalban jelentkezzenek, mert akik ezt elmulasztják, azok 10 koronától 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, vagyontalanság esetén megfelelő elzárással fognak büntettetni.

Kőszeg 1910 okt. 29-én.

Kőszegi József
rendőrkapitány.

3356/910. **Hirdetmény.**

Az elhalálozás folytán megüresedett egyik fertály mesteri állásra pályázatot hirdetek.

A kérvények f. évi november hó 20-ig a polgármesteri hivatalhoz benyujtandók.

Kőszeg, 1910. október hó 24.

Auguszt János,
polgármester h.

Hirek.

Zászlószentelés. A főgimnáziumi ifjuság szászlószentelése tegnap volt a szt.-Benedek-rend templomában. Nagymise előzte meg, melyet nagy segédlettel Hollós Rupert celldömölki apát celebrált, ki valamikor itt mint tanár is müködött. Az egyházi szertartás után gyönyörü szentbeszédet mondott a zászló jelentőségéről, melyek után az ünnepi közönség a főgimnázium dísztermébe vonult, hol dr. Kovács Istvánné a zászlóanya koszorus leányaitól körülvéve gyönyörü kis beszéd kiséretében átadta a zászlót az igazgatónak, aki hatásos beszéddel buzditotta az ifjuságot keresztényi szeretetre és keresztény szellemben való kötelességteljesitésre. Az ifjusági zenekar előadásai zárták be a szép ünnepélyt.

Előléptetés a tartalékban. A honvédelmi miniszter Mezihradszky Lajos kőszegi tb. szolgabiró, tartalékos hadapródjelöltet hadapróddá nevezte ki.

Áthelyezés. Sohár Ottó, a 83-ik gyalogezred századosa, a kőszegi zászlóaljtól Komáromba az ezredhez helyeztetett át.

Eljegyzés. Vlahovits János kőszegi katonai alreáliskolai felügyelő őrmester eljegyezte Stampf Anna kisasszonyt, Stampf Károly kőszegi pékmester leányát.

Elismerő okiratot kapott. Koch Béla m. kir. állatorvos a kőszegi honvédzászlóalj legénységének az állategészségügyről tartott célszerü és tanulságos előadásokat. Koch Béla fáradozását most Lóskay Gábor altábornok elismerő okiratban köszöni meg.

Uj megbizott városi képviselők. A kőszegi ált. takarékpénztár, Leitner Nándor halálával megüresedett városi képviselőtestületi tagsági helyre Mikáts Mátyást jelentette be. A Kőszegi Takarékpénztár megbizottja pedig Budaker Károly igazgató lesz.

Elfogták a vásári tolvajt. Megirtuk annak idején, hogy rendőrségünk letartóztatta Horváth Lajos notórius vásári tolvajt. Horváth ugyanis a legutóbbi országos vásáron gyanusan viselkedett egy másik társával együtt és a rendőrség idejekorán beterelte őket a dutyiba. Horváth azonban éjjel kiemelte a börtön ablakát és megszökött. Reggelre csak hült helyét találták. A rendőrség nyomozott utána s most Nagykanizsáról arról értesitik a kőszegi rendőrséget, hogy Horváthot Zalaegerszegen elfogták, hol lopáson érték.

Betörések Rohoncon. Rohoncon csak nem fogynak ki a betörésekből. Nem mulik el egy hét, hogy valahol éjjeli látogatást ne tennének a hónapok óta garázdálkodó ismeretlen betörők. Tegnapelőtt éjjel Eisenstetter Miksa kereskedőnél akartak betörni, azonban a zörejre felébredt a kereskedő, fellármázta szomszédokat, amire aztán a betörők megrémültek és elmenekültek. Ugyancsak Rohoncon tegnap Heilinger Miklós lakásába az ablakon át behatoltak és 56 koronás készpénzt elloptak. A csendőrség a tettest Weisz János többször büntetett csavargó személyében letartóztatta és átadta a szombathelyi kir. ügyészségnek.

Előleges szinházi jelentés. Alulirott, mint a dunántuli szinikerület igazgatója, tisztelettel értesitem Kőszeg sz. kir. város és vidéke n. é. közönségét, miszerint a vidéki szinészet legjobb erőiből szervezett elsőrendü dráma, vigjáték, népszinmű, opera és operette társulatommal előadásaim sorozatát 1910. november hó 9-én, szerdán kezdem meg. Ezenkívül van szerencsém társulatom névsorát, valamint a szinház munkatervét bemutatni. Ügyvezetőség: Molnár Gyula igazgató, Jenőfy Jenő igazgató-helyettes titkár, Fehér Ö. László rendező, Schultz József karnagy, Vermes Mihály szinházgazda pénztáros, Fekete Pál ügyelő, Finta Lujza sugó, Feleky Gábor könyvtárnok, Ujfalusy István diszmester két segéddel, Balogh János főruhatáros két segéddel, Ungvári Armin főruhatáros két segéddel. Elő-adó személyzet: M. Jászay Mariska soubrett primadonna, Dévay Boriska soubrette énekesnő, Cakó Ibolya koloratur énekesnő, Boross Gizike énekes naiva társalgási, Szalóki Szidi hősnő, Ihász Cizszende, társalgási szinésznő, Győrfy Mariska anya és komika, Jászay Manci, Jászay Juliska, F. Ruby Ilona, Molnár Irma, Vágó Erzsi kar- és segédszinésznők. Molnár Gyula jellemszinész, Fehér Ö. László hős szerelmes, Vámos Jenő baritonista, Dobó Antal tenorista, Jenőfy Jenő buffó-táncos, komikus, Bartos Ernő énekes bonvivant, Feleky Gábor operette buffó, Fekete Pál kedélyes apa, Pálfy Boldizsár, László Ferenc, Alföldi Jenő, Varga Béla kar- és segédszinészek. Szelvény bérlet 12 előadásra: Oldal- és támlásszék 21 korona, körszék 17 korona. A szelvények mindenkor érvényesek. Bérelni lehet Jenőfy Jenő szinházi titkárnál, ki a bérletjegyek kiállitására és a bérletpénzek felvételére is jogositva van. Tisztelettel Molnár Gyula a dunántuli szinikerület igazgatója.

A kath. olvasó kör ma vasárnap délután négy órakor tartja ez évi rendes közgyülését saját helyiségeiben

Elmaradt vásár. A vépi országos vásárt e hó 5-én kellett volna megtartani. A vásár azonban a környékbeli falvakban uralkodó száj és körömfájás miatt elmaradt.

Eladó fa a városnál. Még a mult évből maradt 177 m. bükkdorong fája van a városnak a büdöskuti vágásban. A város a fát nem tudta eddigelé értékesiteni, most a képviselőtestület leszállitotta a fa árát és az eddigi 11 kor. helyett, 8 koronáért adja el ölenként.

A csalit szedés. A polgármester a csalit szedésre a felső és alsóerdőben az üzemterv szerint kijelölte a helyeket. A csalit-szedést a csütörtöki közgyülés engedélyezte és a csalit árát a következőkép állapitotta meg: ló vagy ökör szekér után 2 kor. 40 fill., tehénszekér után 2 kor., egy teher ára 10 fillér, egy taliga ára 20 fill. Idegeneknek egy szekér ára 4 kor. A bárcákat a városi pénztár a jövő hét folyamán adja el. Az eladás megkezdésének idejét dobszóval teszik majd közhirré.

Az aszfalt munkálatokat a jövő hét folyamán beszüntetik. A vállalat ugyanis a még itt levő anyagot feldolgozza, s azután a kazánok téli pihenőre térnek, s a tavasszal ujra megkezdik a munkálatokat, mit a jövő nyár folyamán teljesen be is fejeznek.

A Kőszegi Általános Takarékpénztár alaptőke-emelése. A Kőszegi Általános takarékpénztár elha-

---

Jobban esik neki, vagyis inkább bizik a „háziszer"-ben, melyet sokszor a legtudatlanabb emberek kommendálnak neki, kik azt sem tudják, hogy mi baja van annak, akinek azt a valamit, aminek a hatásáról fogalmuk sincsen, ajánlják.

Ha valakinek elromlik az órája, ugyebár egy pillanatig sem gondolkozik azon, hogy kivel csináltassa azt meg? Természetes dolog, hogy hivatja az órást, mert hiszen csak az érti az óra „szerkezetét". Ugyan mit mondana az, kinek egy „drága", mondjuk 300 korona értékü arany zsebórája elromolván azt tanácsolnám neki, hogy ne az óráshoz vigye elromlott óráját, hanem én ismerek Rőton egy öreg asszonyt, ki 25 évig volt egy órásüzletben takaritónő, vigye ahhoz, az jobban ért az órás mesterséghez, mint a tanult órás? Ugyebár nagyot nézne az óratulajdonos erre az ajánlatra, de nem hiszem, hogy lépre menne. — Ha elromlik a cséplőgépem, nem a szurszabóval akarom megreparaltatni, hanem a gépésszel, viszont a düledező házamat sem a kolbászkészitőnek mutatom meg, hanem az épitőmesternek.

Szinte nevetséges dolog, hogy ilyen érveket kell felhoznom! Hiszen ezt minden gyerek tudja! Ellenben ha az emberi testnek, melynél nagyobbszerü „szerkezet" még csak el sem képzelhető, valami baja esik, abba a legtöbb ember engedi belekontárkodni sokszor a legegyügyübb teremtést is, olyat, kinek az emberi test mechanizmusáról halván sejtelme sincsen!

Ismerek egy uri embert, aki kitünő jogász — de azért nagy előszeretettel szól hozzá minden orvosi kérdéshez, persze minden orvosi előképzettség és alapismeret nélkül. Nincs az a betegség, amelyre ő ne tudna valamilyen orvosságot ajánlani. De bezzeg felfortyan ő kegyelme, ha laikus ember jogi kérdésekben véleményét meri kockáztatni! Nemkülömben van egy katonatiszt ismerősem, ki szintén kitünő „doktor"-nak tudja magát, ellenben mélységes megvetéssel méri végig a „civilt", ki katonai kérdésekbe meri ütni az orrát! Ez a két példa legjobban megvilágitja az emberek fonák felfogását, mellyel a gyógyitás tudományával szemben viseltetnek!

Ime két intellektuális egyén! Mindakettő nagyon jól tudja azt, — ami termeszetes dolog, — hogy amit nem tanult az ember alaposan meg, ahoz nem is ért. Ha saját szakmájukról esik szó, akkor akceptálják ezt, de mihelyt „gyógyitani" kell, akkor megfeledkeznek róla.

Az ilyen kontárkodó egyének szeretnek a „tapasztalat"-ra hivatkozni, mely szerintök többet ér az elméleti tudásnál. Hát ez csakugyan igaz. De a tapasztalati tudás csak ugy ér valamit, ha elméleti ismereteken alapszik. Elméleti előismereteket pedig csak az orvos sajátithat el, mielőtt a gyógyitás tanulmányozásába fogna.

Ha a gyógyitás, eltekintve a helyes diagnózis felállitásától, csak ugy sablonszerüleg menne, mint ahogy az ilyen kontárkodó urak hiszik, akkor nem beszélhetnénk orvosi „tudományról", akkor az egyszerő mesterséggé sülyedne le. Amde valamiképpen két teljesen egyforma egyén nincsen a világon, ugy az emberek természete is teljesen különböző. Egy és ugyanazon betegségben megbetegedett embereknek gyógykezelése is más és más az illető egyénnek individualitása szerint. Az egyik egyénnek, ki valamilyen csuzos betegségben szenved, rendelhet az orvos nagy adag antipirit vagy aspirint, ellenben a másik — teljesen egy és ugyanazon tünetek között megbetegedettnek esetleg már nem rendelheti azt, mivel ennek szive állapota olyan, hogy az nem türi meg.

Igen sok hasonló példát hozhatnék fel, de honnan tudja ezt a kontárkodó laikus, ki mindezeket nem tanulta, tehát nem is tudhatja? ő csak annyit hallott, hogy aspirint szoktak rendelni, tehát a legközelebbi alkalommal minden lelkiismeretfurdalás nélkül ajánlani fogja az aspirint, vagy más egyebet, anélkül, hogy csak sejtelme is volna arról, miszerint ezen ajánlásával esetleg helyrehozhatatlan kárt tesz felebarátja egészségében.

Igen hosszura nyula értekezésem fonala, ha ezekkel a kérdésekkel — habár csak érintőleg is — egyenként akarnék foglalkozni. A mit eddig elmondottam, azzal csak azt óhajtottam megvilágitani, minő nagyfoku esztelenség kell ahhoz, ha betegségünk esetén olyan egyénektől fogadunk el orvosi tanácsot vagy gyógyszert, kikről tudjuk, hogy a gyógyitás tudományát arra hivatott helyen és egyénektől nem tanulták, viszont arra is rá akarok mutatni, hogy minő lelkiismeretlenül járnak el azok, kik — habár jóhiszemüleg is — a „tapasztalat" és lekszikonbeliek ismeréteire támaszkodva, mindenáron gyógyitani akarnak.

Aki valakinek orvosi tanácsot ad, anélkül, hogy a gyógyitás tudománya tanult mestersége volna, az kuruzsol, tekintet nélkül arra, hogy egy egyszerü izzasztószert ajánl-e valakinek, vagy azzal a tanácscsal látja el, hogy például soványodás céljából naponként háromszor szaladjon fel az Óházra. Bizonyos körülmények között az egyik éppen olyan veszélyessé válhatik a paciensre nézve, mint a másik.

tározta, hogy alaptőkéjét 100,000 koronáról 200,000 koronára emeli fel és e célból 500 darab 200 koronás névértékü részvényt bocsát ki. A pénzintézet az elővételi jogot régi részvényeseinek biztositotta és igy valószinüleg nem is kerül a részvények kibocsátására a sor, mert a régi részvényesek az összes uj részvényeket jegyezni fogják.

Az uj vámszabalyzat jóváhagyása. A kereskedelmi miniszter a Kőszeg város részére, 1895. évi május 19-én kiadott s a sorompóknál gyakorolt utvámszedési jog érvényesitésével alkalmazandó vámdijszabályzatot a tényleges alkalmazásba vétel napjától számitott egymásután következő négy év tartamára megállapitotta. Egyben tekintettel arra, hogy a vámtulajdonos város a vámtárgyat képező pozsony-varasdi állami közutnak a 111.744 km. ponttól a 114.143 km. pontig terjedő részét állandó kockakő esetleg aszfalt-burkolattal szándékozik ellátni, s ezáltal nagy kiadásoknak néz elébe, a képviselőtestületi határozatban kifejezett kérelemhez képest megengedte a miniszter, hogy Kőszeg városa a szóban levő utvámszedési jogának az eddigi módon, vagyis csak a sorompóknál való gyakorlásából befolyó jövedelem fokozása céljából az utvám az ottani vasuti állomáson fel- és leadott szállitmányok után is, még pedig a megkezdés napjától számitott egymásután következő husz éven át szedessék. Az alkalmazandó vámdijszabályzatot egyelőre a a megkezdés napjától számitandó egymásután következő négy évi időtartamra a kérelemhez képest állapitotta meg a miniszter. A megállapitani kért vámdijtételekre csak azt a változtatást eszközölte a miniszter, hogy az emberi holttesteket a megvámolható szállitmányok közül törülte, mert a törvény értelmében a temetkezési menetek vámmentesek. Hasonlóképpen törülte a vámdijszabályzat ama csoportjat, a mely szerint az utazók podgyászának megvámolását célozták, mert az utazók podgyásza sem teherárunak, sem gyorsárunak nem tekinthető s ennélfogva a szállitmány fogalma alá nem sorolható s ennélfogva vámmal meg sem terhelhető. A miniszter ezután részletesen felsorolja a sorompóknál és a vasutnál szedhető vámdijakat és a vámmentes tárgyakat, ugymint annak idején a közgyülés elhatározta.

A király album. Aki november tizenötödikéig előfizet, megkapja karácsonykor a Magyar Hirlap remek kivitelü ajándék-naptárát, a „Király Album"-ot, ezt a gyönyörü diszmüvet, amely a karácsonyi könyvpiac szenzációja lesz. A Magyar Hirlap a legjobban informált napilap, amely délután hat órakor jelenik meg a fővárosban s igy minden más napilapot megelőz megjelenésével a vidéken. Már kora reggel megkapja az ország legtávolabb részén lakó előfizető is és megtudja belőle az elmult 24 óra hiteles, pontos történetét. Riportjaiban mindig első helyen áll a Magyar Hirlap; de olvasmányai, regénye, tárca, tudományos csevegés, crequis is nivis, irodalmi, jó. Rovatai kimeritőek: hivatásos és nagytehetségü ujságirók irják minden sorát. Országgyülési tudósitása teljes és megbizható; tőzsde jelentései, közgazdasági rovata kitünő. Egész sereg vidám, szórakoztató és ismeretterjesztő specialitása a legjobb napilappá teszik a Magyar Hirlapot, amelynek előfizetési árai: egész évre 28 kor., félévre 14 kor., negyed évre 7 kor., 1 hóra 2 kor. 40 fill.

Janika vizsgázik. No Jankó, meg tudod-e mondani, mi a legdrágább kincse az embernek? — Az egészség. — Nagyon jó; tehát mire kell legjobban vigyázni? Az Esterházy-cognakos üvegre, mert ha eltörjük, apa agyonüt . . .

A Dr. Richter-fele Liniment. Caps comp. (Horgony-Pain-Expeller) igazi, népszerü háziszerré lett, mely számos családban már sok év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, csuznál stb.-nél a Horgony-Linimenttel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapitó hatást idéztek elő; sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Horgony-Linimenttel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitünő háziszer jó eredménnyel alkalmaztatott bedörzsölésképpen az influenza ellen is és üvegekben: á K. 0·80, K 1.40 és K 2.— a legtöbb gyógyszertárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: Richter-féle Horgony-Liniment (Horgony-Pain-Expellert) kérni, valamint a "Horgony. védjegyre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni.

Somlyói, Bársonyosi, Sághi és Kőhegy-Szilványi csemege borok a Pannonhalmi főapátsági pincéből kaphatók Schaar József csemege és borkereskedőnél, Kőszegen.

Közgazdaság.

A talaj termo ereje.

Csakugyan elsőrangu fontosságu dolog minden gazdára nézve, hogy talajának termő képessége minél nagyobb legyen, mert nem csak az időjárási viszonyoktól függ a termések nagysága, sőt nem is első sorban attól, hanem a talaj termő képességétől. Igaz ugyan, hogy olyan szántható talaj nincsen, a melynek termő képessége absolut nem volna, valami silány vegetátió minden talajon csak van, van pedig azért, mert a talaj tápláló ereje sohasem fogy ki teljesen, amennyiben a nap heve, a fagy meg az eső behatása alatt a talaj folytonosan elmállik és a növények táplálkozására alkalmas anyagokká változik át. Ez az elmállási folyamat azonban olyan kicsiny, hogy az igy képződő tápláló anyagokkal adhat ugyan a talaj minden 5—6-od évben egy silány termést, de képtelen minden évben teremni, a mire csak ugy válik alkalmassá, ha mi gazdák adjuk be azon tápláló anyag mennyiseget, a melyek az évenkénti termések céljából elkerülhetetlenül szükségesek. Ezért kell tehát trágyáznunk a talajt, s mennél dusabban trágyázzuk azt, mennél több tápláló anyagot juttatunk bele, annál nagyobb termésekre képesitjük.

A rendelkezésünkre álló istálló trágya mennyiség azonban távolról sem elegendő arra, hogy talajainkat nagy termésre ösztönözhessük, mert állatállományunk csak fél akkora, mint a mennyi trágya termő talajainknak szüksége volna. De szerencsére ma már ezen a hiányon könnyen segithetünk, amennyiben olcsón beszerezhető műtrágyák állanak rendelkezésünkre, a melyeknek segitségével az istálló trágya hiányát könnyen és olcsón pótolhatjuk. Ezen műtrágyák közül a szuperfoszfát az, a melynek segélyével őszi kalászosaink termés átlagát rendkivüli módon fokozhatjuk. Sok ezer kisérlet bizonyitja, nagy termés fokozó hatását, de leginkább az, hogy Magyarországon évente 20000 vaggon szuperfoszfát fogy el.

A szuperfoszfát legalább is olyan sulyu termés többletet eredményez, mint a milyen sulyu szuperfoszfát a vető szántás előtt kiszóratott; de legtöbb esetben 3—4 mázsás termés többletet eredményez a kiszórt $1\frac{1}{2}$ mm. szuperfoszfat, holott a szuperfoszfátnak ára locco vasuti állomás 8—10 korona ellenben csupán 1 mm. termés többletnek értéke ennek közel kétszerese.

Alig lehet tehát jovedelmezőbb befektetést elképzelni az ősziek alá adott szuperfoszfátnál, mert azon rövid idő alatt, mig a tőke a földben fekszik, 100%-os kamatozást biztosit.

Most az őszi vetések idején gondoljuk meg, hogy a legváltozatosabb termelés dacára, a legnagyobb és legbiztosabb jövedelmet mégis csak a buzából és rozsból látja a gazda, saját jól felfogott érdekében kövessen el tehát mindent, hogy ezen terményeiből minél nagyobb termés átlagokat érhessen el.

Harminc mázsás tengeri termés.

Hihetetlenül hangzik a magyar gazda fülében, hogy egy hold földről harminc mázsa tengerit lehessen törni, mert hiszen Magyarországon csak 8—12 mázsás tengeri termésekhez vagyunk szokva. Pedig a 30—35 mázsás tengeri termés nemcsak amerikai humbug, hanem olyan tény és valóság, a melyre már Magyarországon is számos példa van.

Hermann tovarisovai földbirtokos honositotta meg nálunk az ugynevezett Herman-féle tengeri művelési rendszert, a melyet az alábbiakban ugy ösmertünk meg, a mint azt Tovarisován üzik, s a melynek segélyével ott állandóan 40—35 mázsás tengeri termeseket érnek el.

A föld, a melyen ily óriási termeseket mutat fel Hermann, vastag termő rétegu, szeliden homokos, barna agyag talaj, a forgó, a melyen ilyen módon tengerit termesztenek 4-es; 2 táblán kukoricát, a 3-on buzát, a negyediken zabot termesztenek. Minden termény alá, minden évben 2 mm. szuperfoszfátot adnak. Az összes buza és zab learatása után még ugyanaz év őszén a heréből magot fognak; tiz év alatt sikerült kileneszer kat. holdanként 135—150 kg. termés eredménnyel. A mag here levágása után a tövek ujból kihajtanak, ezt ezután ősszel zöld tragyául alászántják. A tengeri utánősszelre 22 cmre szántanak, a vagy csak 15 cm.-re, de 10—12-re fel is turják a barázdákat. Tavasszal, márc 20—25-re az ültetést. Ebből a célból a talaj hosszában és keresztben 70 cm.-nyire megvonalaztatik és a keresztezési pontokra 2 szem tengeri magot ültetnek és azt meg is hagyják a kikelés után ugy, hogy fehér lófogu tengerit használják. a mely ott rendesen beérik, a mint a tengeri kikelt, megkezdik a kapáltatást és pedig lókapákkal és kapálnak mindaddig, mig a tengeri ember magasságu nem lesz. 5—6-szor megkapálják a tengeri táblákat, s igy a tengeri föld sohasem kérgesedik meg, mindig porhanyó marad teljesen gyommentes. Egy lókapával naponta 4 holdat kapálnak meg egy irányban tehat ezen terüle mindkét irányban megkapálására 2 nap szükséges. A lókapával egész közel mennek a tövekhez, a melyeket különben absolute nem töltögetnek fel. A kézi munka csupán arra szoritkozik, hogy a tövek jó egy tenyérnyire megporhanyittassanak, s ezt a munkát nem kapával, hanem hegyes fácskával végzik. Igaz, hogy az elért óriási eredményhez nagyon kitünő minőségü föld szükséges, azonban a kevésbé jó talaj is fog adni ha nem is 35 mázsás de bizonyára 20—25 mázsa termést abban az esetben, ha Hermann-féle rendszer szerint talajunknak minden évben 2 q. szuperfoszfátot és zöld trágyát adunk. Ezen cca 25 koronát kitevő kiadás bőven megtérül a megkétszereződött termésátlagokban.

Házeladás.

A Gyöngyös utcában levő 373. számu földszintes ház, kerttel, szabad kézből eladó. Bővebbet ugyanott.

Kőszegen kapható Róth Sándornál.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a Réthy-féle pemetefü czukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Egy doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!

Olcsó kölcsönök

Váltókra: 2—3 aláirásos üzleti és magánváltokat a legalacsonyabb kamatláb mellett számitolunk le.

Jelzálogra: Földbirtokokra és házakra kölcsönöket a legelonyösebb feltételek mellet folyósitunk. **Magasabb kamatu kölcsönöket alacsonyabb kamatu kölcsönökbe változtatunk. (convertalunk.)**

Értékpapirokra: Állami és magán papirokra kedvező feltételek mellett zálog (lombard) kölcsönöket nyujtunk.

Szombathelyi Takarékpénztár Részvénytársaság

kőszegi fiókja,

Kőszeg. Király-út 755. sz.

Strucz szálloda mellett.

KLIMAX

nyersolaj-motorok és lokomobilok

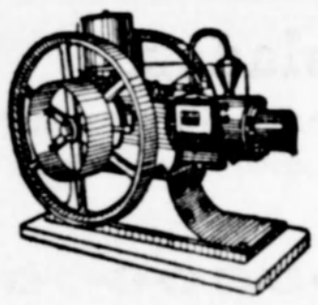

Legjobb és legolcsóbb hajtóerő mezőgazdasági és ipari célokra.

Nincs robbanási veszély!

sem pénzügyőri ellenőrzés. — Elsőrangu referenciák.

BACHRICH és TÁRSA

Budapest :: Wien :: Hamburg

motorgyári fióktelep

Wien, XIX 6. Heiligenstädtlerstrasse 83.

— Magyarországi mintaraktár és iroda : —

Budapest, Szabadság-tér 17. sz. (Tőzsde palota)

STOCK COGNAC MEDICINAL

szavatolt valódi borpárlat

CAMIS & STOCK

gőzpároló telepéből

BARCOLA.

Cognac gőztőzde állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt.

Kapható minden jobb üzletben.

Védjegy: „Horgony!"

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótolva

egy régjónak bizonyult háziszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, ischiasznál és megfagyásoknál.

Figyelmeztetés. Silány hamisitványok miatt bevásárlásnál óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony" védjegyével és a Richter cégnevezésével ellatott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K —.80, K 1.40 és K 2.— es úgyszólván minden gyógyszertárban kapható.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszertára az „Arany oroszlánhoz",

Prágában, Elisabethstrasse 5 szám.

Zongora raktár.

KULHAY KÁROLY

zongora készitő és hangoló

Szombathely,

Kossuth Lajos-utcza 19. szám.

Elvállal zongora hangolást, valamint zongorák és pianinok javitását és ujrabőrözését szakszerü kivitelben jótállás mellett.

● A VASMEGYEI ● TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUOSZTÁLYA SZOMBATHELY

Ajánl: Mindennemü mezőgazdasági és ipari gépeket, **benzin- és nyersolajmotorokat, cséplőgép-garniturákat, gép- és nyersolajat,** műszaki cikkeket, zsák, ponyva és kötélárukat, mindennemü

mütrágyát kartelen kivül,

vetőmagvakat, erőtakarmányféléket, **belföldi és porosz köszenet, kovácsszenet,** meszet és cementet, tuzoltó-felszereléseket stb.

Mérsékelt árak!

Méltányos fizetési feltételek!

Központi iroda: Kőszegi-utca 2.

Raktár: Széli Kálmán-utca 25.

Árajánlattal és költségvetéssel dijmentesen szolgálunk.

Képviselők minden községben kerestetnek.

Drezdai Motorgyár Részv.-Társ.

Németország egyik legrégibb és legnagyobb motorgyára

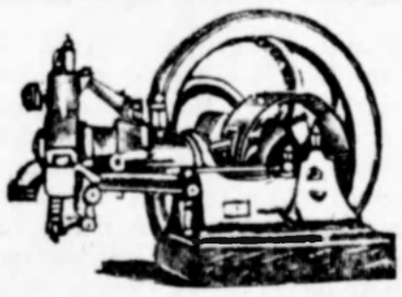

Szállit szakkörökben elismert legjobb gyártmányu **Benzin-, Nyersolaj-, Gáz-, Petroleum-motorokat és lokomobilokat** — valamint **Szivógázmotorokat.** —

MEGLEPŐ UJDONSÁG!

EGYETEMES GENERATORUNKKAL

a tényleges lóerő **óránként csak 1 fillérbe kerül.**

Vezérképviselet:

Gellért Ignácz és Társa

Budapest, Teréz-körut 41. — Telefon 12-91

Legmesszebbmenő jótállás! — Kedvező fizetési feltételek

Házeladás.

A Király-utcában a 724. számu I. emeletes ház, kerttel és minden hozzátartozóval jutányos áron azonnal eladó. Ugyanott egy emeleti lakás minden hozzátartozóival azonnal kiadó.

Bővebb felvilágositással szolgál **dr. Stür Lajos** ügyvéd, a kőszegi általános takarékpénztár ügyésze.

Szakvélemények.

A magy. kir. műegyetem borászati laboratóriuma által hivatalosan megejtett és általuk tudomásul vett vizsgálatok alapján az

Esterházy-Cognacot

betegeinknél alkalmaztuk és azt sikeresen használva, **mint kitünő minőségüt** és a francia Cognacokkal vetekedőt a legjobban ajánlhatjuk.

Kelt **Budapesten**, 1892. november 25.

Dr. Tauffer Vilmos, egyetemi tanár. — Dr. Kétly Károly, egyetemi tanár.
Dr. Stiller Bertalan, egyetemi tanár. — Dr. Angyán Béla, egyetemi tanár.
Dr. Réczey Imre, egyetemi tanár. — Dr. Poor Imre, kir. tanácsos, egyetemi tanár.
Dr. Pertik Ottó, egyetemi tanár. — Dr. Bárón Jónás, egyetemi tanár.

Üzlet-áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemü közönség becses tudomására hozni, miszerint a Várkörön Freyler Tótor-féle házban levő

müfestő és vegytisztitó

üzletemet f. évi november hó 1-ére **Templom-utca 414.** számu Brenner Lajos-féle (Szeybold Károly mészáros mellett levő) házba helyeztem át. Ugyanott egy elsőrendü

fehérnemü-tisztitó és fehéritő intézetet

nyitok és minden e szakmába tartozó munka szakszerüen és pontosan lesz elkészitve, amiért is kérem a nagyérdemü közönség becses megbizásait.

Teljes tisztelettel

Orbán Zsigmond.

Siremlékek

granit, márvány és műkőből 15 K-tól felfelé.

Sirkeretek műkőből stb.

Zerthofer Mihály-nál

Kőszeg.

Lapp Henrik-féle Mélyfurások, Bányatelepek és Mélymüvek Magyar K.-T.

Mélyfurások Kútfurások

Iroda: V., Báthory-utcza 3. szám. Telefon 114-16.

BUDAPEST

Gyár: X., Kőbányai-út 45. szám. Telefon 152-72.

Gyámházi tartós. Vízfúrás.

Mélyfurások kivitele. Szén, érc, kőszó, kőolaj fúrások. Sóvíz, földolaj, fűtőgáz, szénsav, ásványvíz és mindennemű kútfurások.

Még a legmélyebb fúrásoknál is a legmesszebbmenő jótállást vállalunk. Eddig 880 mélyfúrás készült 1512 m. mélységre a Lapp-féle mechanikum szerint. Legjobb [illegible] vállalat.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.